

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2557/ 00005

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	26 ส.ค. 2556	44	15668	5

มรดกกล้วยข้าว

ผ่าจ้าน (5)

บอกกล่าวครูอาจารย์

หลังจากตั้งขึ้นแล้ว ผู้ประกอบพิธีจะกล่าวคำโองการบอกกล่าวครูอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ซึ่งแต่ละสายครูอาจแตกต่างกันไป อย่างเช่นคำโองการของอาจารย์ท่านหนึ่งกล่าวว่า

“สาธุ ครูบาอาจารย์ ผู้ป็นท้อแก่กูมา ผู้ข้าจักกระทำการผ่าจ้านผ่าจาก หื้อสองพราศุ่จากกัน เขาผู้มีนามกรอันชื่อว่า... อันอยู่ร่วมกันเป็นกาเมสุมิจนจาร ขอรักษ์เทวดาอันอยู่เฝ้าชุมขางรักษาเคหาเรือนบ้าน รักษาสถานของค์ ปลงป็นเป็นไปตั้งอันแต่เดิอะฯ”

จากนั้นจึงหาโอกาสประกอบพิธี ซึ่งจะต้องพิจารณาปัจจัยประกอบกันหลายอย่างหนึ่งในนั้น คือ เลือกวันที่เหมาะสมนั้นคือ “วันศัตรู” ตามความเชื่อทางโหราศาสตร์ ดังนี้

วันอาทิตย์	เป็นศัตรูกับ	วันอังคาร
วันจันทร์	เป็นศัตรูกับ	วันพฤหัสบดี
วันศุกร์	เป็นศัตรูกับ	วันเสาร์
วันพุธ	เป็นศัตรูกับ	วันราหู (วันพุธกลางคืน)

ความเชื่อนี้มีปรากฏเป็นคำโคลงโบราณว่า

รวปองไคร้ข้า(ฆ่า)	กุมมา
จันโทกับจรรยา	หยาบหยุ้ง
ราหูกับพุธา	ทรงโกรธ นักเอ
ศุกร์สู่เสาร์ให้พุ่ง	สู่ห้องสัดตเม

ตัวอย่างเช่น ผู้มาขอประกอบพิธีเกิดวันอาทิตย์ ต้องประกอบพิธีในวันที่เป็นศัตรูกับวันอาทิตย์ ได้แก่วันอังคาร เป็นต้น

นอกจากนี้ โบราณว่าถ้าจะให้ดีขึ้นไปอีก ควรเลือกเดือนและปีที่เหมาะสมและสัมพันธ์กันอันได้แก่ เดือนและปีที่เป็นศัตรูกัน คือ

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2557/ 00005

ชื่อหนังสือพิมพ์ ไทยนิวส์	วันที่ 26 ส.ค. 2556	ปีที่ 44	ฉบับที่ 15668	หน้า 5
-------------------------------------	-------------------------------	--------------------	-------------------------	------------------

เดือนเกียง	เป็นศัตรูกับ	เดือน 6
เดือนยี่	เป็นศัตรูกับ	เดือน 7
เดือน 3	เป็นศัตรูกับ	เดือน 8
เดือน 4	เป็นศัตรูกับ	เดือน 10
เดือน 5	เป็นศัตรูกับ	เดือน 11
เดือน 9	เป็นศัตรูกับ	เดือน 12
เดือนที่เป็นศัตรูกันนี้ ผู้เขียนแต่งเป็นคำโคลงไว้ ดังนี้		
เกียงแลหกตกเสียวสร้าง	ศัตรู	
ยี่กับเจ็ดบ่มุทุ	ขึ้นช้อย	
แปดกับสามไข่คูหู	แต่ชาติ เดียวนั้น	
ใครบ่เชื่อศัตรูห้อย	แต่งแล้วลองดู	
สี่กับสิบป่วนได้เกลากวน		
เดือนสิบสองท่อนเพิงควาร	คู่เก่า	
เดือนห้ายังแพพวน	กับสิบ เอ็ดแล	
โบราณกล่าวแต่เคล้า จอดแจ้งศัตรูเดือน		
(หมายเหตุ การนับเดือน ล้านนาจะนับเร็วกว่าภาคอื่นไป 2 เดือน)		
ส่วนปีที่ศัตรูกันได้แก่		
ปีไจ้ (ขวด) ปีไล่ (มะเส็ง) ปีเส็ด (จอ)	เป็นศัตรูกัน	
ปีเป้า (ฉลู) ปีสัน (วอก) ปีเหม้า (เถาะ)	เป็นศัตรูกัน	
ปียี่ (ขาล) ปีเม็ด (มะแม) ปีเร้า (ระกา)	เป็นศัตรูกัน	
ปีสี่ (มะโรง) ปีโก๊ (กุน) ปีสะง่า (มะเมีย)	เป็นศัตรูกัน	
เพื่อให้เป็นคำโคลงเหมือนกัน ผู้เขียนจึงแต่งเติมไว้ว่า		
บุพเพเส็ดใจไล่ ศัตรู		
เป้าสันบ่เขยชู	คู่เหม้า	
กฤษขรไล่สะง่างู	แมกเจื่อน เภาเฮย	
ยี่เม็ดระกาเร้า	เหล่าล้วนศัตรู	
ส่วนการพิจารณาใช้ก็เช่นเดียวกับวัน ตัวอย่างเช่น ผู้มาขอให้ประกอบพิธีเกิดเดือน		
เกียง ต้องประกอบพิธีในเดือน 6 หากผู้มาขอให้ประกอบพิธีเกิดปีไจ้ (ขวด) ควรประกอบ		
พิธีในปีไล่ (มะเส็ง) หรือปีเส็ด (จอ) เป็นต้น		
(อ่านต่อวันจันทร์หน้า)		
สนั่น ธรรมธิ		
สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม		
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่		